TERGOV YO’NALISHIDA XODISA JOYINI KO’ZDAN KECHIRISH TERGOV HARAKATINI TAKOMILLASHTIRISH

NE’MATOV MUZAMMIL ZAFARJON O’G’LI

Farg’ona viloyati Farg’ona shahar Ichki ishlar organlari faoliyatini muvofiqlashtirish boshqarmasi boshlig’i o’rinbosari-Tergov bo’limi boshlig’i mayor
muzammilnematov@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada hodisa joylarini tekshirishning ahamiyati aybdorlarni qidirish va fosh etishda foydalaniladigan dalil va axborot ma 'lumotlarini olish, tergov qilinayotgan jinoiy hodisa bo'yicha haqiqatni aniqlash. Taktikasi, hodisa joyini tergov tekshiruvini o'tkazish tartibi, tashkil etish uning ishtirokchilarining o'zaro munosabatlari sud-tibbiyot adabiyotida batafsil yoritilgan, topilgan turli normativ hujjatlarda aks ettirish.

Kalit so’zlar. hodisa sodir bo‘lgan joy, ko‘zdan kechirish, hodisa sodir bo‘lgan joyni ko‘zdan kechirish taktikasi,

Jinoyat ishi uchun eng katta ahamiyatga ega ular yuqori malakali mutaxassislar ishtirokida bunday jinoyatlar sodir etilgan joylarni tekshiradilar, ko'nikmalar bilan ta'minlash barchani iloji boricha to'liq aniqlash va olib tashlash bilan bog'liq ashyoviy dalillaushbu jinoyatning tiomi va keyinchalik jinoyat ishini ochish uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan. Shu munosabat bilan, bu juda muhimdir chuqur maxsus bilimlardan foydalanish zarur bo'lgan jinoyatlar sodir etilgan joylarni (birinchi navbatda aniq bo'lmagan) barcha tekshiruvlarda mutaxassislarning ishtirokini ta'minlashni tashkil etish masalasi.

Hodisa joyini tekshirish haqli ravishda eng muhim dastlabki tergov harakati deb tan olinadi, uning yuqori sifatli o'tkazilishi ko'p jihatdan tez va muvaffaqiyatli bo'lishini ta'minlaydi jinoyatlarni ochish va tergov qilish. Hodisa joylarini tekshirishning ahamiyati aybdorlarni qidirish va fosh etishda foydalaniladigan dalil va axborot ma 'lumotlarini olish, tergov qilinayotgan jinoiy hodisa bo'yicha haqiqatni aniqlash. Taktikasi, hodisa joyini tergov tekshiruvini o'tkazish tartibi, tashkil etish uning ishtirokchilarining o'zaro munosabatlari sud-tibbiyot adabiyotida batafsil yoritilgan, topilgan turli normativ hujjatlarda aks ettirish. Ichki ishlar organlari xodimlari tomonidan olib borilayotgan ko'plab ishlarning sifatsizligi hodisa joylarini tekshirish ko'pincha noaniqlik sharoitida sodir etilgan jinoyatlarning to'liq oshkor qilinmasligining sabablaridan biri, tergovni olib borishda kamchiliklar va kamchiliklar jinoyat ishlari bo'yicha.

Hodisa joylarini tekshirish amaliyotini takomillashtirish yo'nalishlari, vositalari va shakllarini aniqlash dolzarb vazifalar bo'lib qolmoqda, buning samaradorligiga ta'sir qiluvchi omillar tergov harakati, salbiylarni yo'q qilish uni ishlab chiqarishdagi hodisalar. Ushbu muammoning ko'plab savollari orasida sud-tibbiyot xizmatining jinoyatlarni ochish va tergov qilishdagi haqiqiy hissasiga eng katta ta'sir ko'rsatadigan qarorlarni ajratib ko'rsatish mumkin. Sud-tibbiyot bo'linmalarining tezkor va sud-tibbiyot texnikasi bilan jihozlanishi, xodimlarning maxsus tayyorgarligi darajasi tekshiruvlarni texnik va sud-tibbiy yordam bilan yuqori kasbiy daromad bilan amalga oshirishga imkon beradi hodisa sodir bo'lgan joylar.

Hodisa joyida mutaxassisning ishini baholash faqat hisoblashdan iborat bo'lmasligi kerak u olib qo'ygan izlar. Shuningdek, uning ishtiroki tekshirish bayonnomasida moddiy vaziyatni qayd etish sifatiga qanday ta'sir qilishini kuzatish kerak, shu jumladan fotografik. Buni tan olish kerak so'nggi paytlarda mutaxassis faoliyatining yo'nalishi yillar kamroq e'tibor qaratmoqda. Natijada,

hodisa joylarini tekshirish protokollari, mutaxassislar ishtirok etgan, ular topgan izlarning to'liq tavsifida hech narsa yo'q (ashyoviy dalillar) dan farq qilmaydi ularning yordamisiz tuzilgan protokollar. Mutaxassisning ta'siri ularning aksariyatida aks etmaydi. Hodisa joylarida fotografik fiksatsiya ko'pincha mutaxassislar tomonidan amalga oshiriladi.

Dastlabki tadqiqot masalasi so'nggi paytlarda izlar va ashyoviy dalillarga katta e'tibor qaratilishi bejiz emas. Ichki ishlar organlarining tergov va operativ bo'linmalari ekspert-kriminalistika xizmatidan aniq bir narsani kutishadi jinoyatlarni ochish va tergov qilishga qo'shgan hissasi. Tekshiruv davomida yoki uni tugatgandan so'ng darhol amalga oshiriladigan ashyoviy dalillarni dastlabki o'rganish quyidagicha javob beradi qidiruv Ekspress ma'lumotlarini olish va undan darhol foydalanish talablari shoshilinch tergov harakatlarini o'tkazish va tezkor-qidiruv tadbirlari.

Yakuniy natija bo'lishi kerak joyida sud-tibbiyot mutaxassisi tomonidan chiqarilgan baxtsiz hodisalar yoki tekshiruv oxirida darhol, jinoyatchining shaxsi, u foydalangan narsalar to'g'risida maksimal ma'lumot jinoiy maqsadlar, sodir etilgan holatlar jinoyatlar. Bunday ish chuqurlikni talab qiladi - maxsus bilimlar, psixologik tayyorgarlik va mutaxassisning faol pozitsiyasi hodisa joyini tekshirish. Sud-tibbiyot bo'limlari xodimlari ushbu fazilatlarni tarbiyalashlari kerak va ularni Real sharoitlarga maksimal darajada yaqinlashadigan sinf-poligonlarda maxsus ishlab chiqilgan tizim bo'yicha o'qitish orqali takomillashtirish, ularda professionallik va mahoratni rivojlantirish texnikani o'zlashtirishda.

Tekshiruv sharoitida dastlabki tadqiqotlarning ijobiy natijalarini tegishli axborot ta'minotisiz olish mumkin emas. Amaliy muhim vazifa xodimlar mahalliy axborot fondlarini tayyorlashdan iborat bo'lib, Ulardan hodisa joyida moddiy izlar bo'yicha dastlabki tadqiqotlar olib boradigan sud-tibbiyot mutaxassisi kerakli ma'lumotnomalarni olishi mumkin. Yuqoridagilar bilan bog'liq holda, tekshiruvlarga boradigan mutaxassislarning kasbiy darajasiga qo'yiladigan talablar sezilarli darajada oshirilishi kerak

Bularning barchasi voqea joyini himoya qilishni tashkil etishga, uslubiy va taktik usullarni to'g'ri tanlashga ko'proq e'tibor berishni talab qiladi, yuqori sifat va samaradorlikni ta'minlash uchun ishtirokchilarning aniq o'zaro ta'siri tekshiruvlar, mutaxassisning tashabbuskor pozitsiyasi tergov va tezkor guruhning ishi. Ekspert-kriminalistika bo'linmalarida shakllarni takomillashtirish kerak xodimlarning ish sifatini nazorat qilish hodisa sodir bo'lgan joylarda, quyidagi hollarda mashq qiling mutaxassislarning tekshiruvlarida ishtirok etish zarurati turli xil Profil, har bir narsani tashkil qilish mobil sud ekspertizasidan foydalanish laboratoriyalar dastlabki tadqiqotlarni o'tkazish uchun asos sifatida.

Xulosa qilib shuni ta'kidlash kerakki, hamma narsa ekspert-kriminalistika faoliyati ichki ishlar organlari bo'linmalari ekspertning haqiqiy hissasini belgilaydigan yakuniy natijalarga erishishga bo'ysunish jinoyatlarni ochish va tergov qilish tarkibi. Tashkiliy va tarbiyaviy ishlar xizmat bo'linmalariga quyidagilar yuborilishi kerak shaxsiy ijodiy tashabbusni kuchaytirish tarkibi, ularning tezkor-xizmat vazifalarini hal etishga bo'lgan qiziqishi, ilm-fan va texnikaning zamonaviy yutuqlari, to'plangan ijobiy tajribalarni amaliyotda qo’llay olishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. S.K.Ganiev, A.A.Ganiev, Z.T.Xudoyqulov. Kiberxavfsizlik asoslari: O’quv qo’llanma. – T.: «Aloqachi», 2020

2. Jo‘raev Farhodjon Maxmudjon o‘g‘li O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Jinoyat-protsessual huquq kafedrasi o‘qituvchisi O‘ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA 21-SON ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI 20.07.2023